herpy

GEKKOER

Correlophus ciliatus

En nysgjerrig, nattaktiv klatrer fra regnskogene på Ny-Caledonia, med frynsede kammer over øynene og heftetær som kan gå opp langs glass. Den tåler romtemperatur, lever av ferdigfôr og insekter og er et av de beste valgene for den som vil ha sitt første krypdyr.

Familie: Diplodactylidae Engelsk: Crested gecko Tidligere navn: *Rhacodactylus ciliatus* Publisert 14. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**18-25 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**35-55 g**
Levealder	**15-20 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog og fjellskog**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Varmeplass	**26-28 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter, frukt og ferdigfôr**
Holdes	**Alene eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**15-24 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**5-9**
Inkubasjon	**60-120 dager** ved 22-26 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Vedlegg D**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Correlophus ciliatus har bløte, tornete skjell som sitter som frynser over øynene og fortsetter som en kam nedover sidene av hodet til skuldrene. Øynene er store og uten lokk, og gekkoen holder dem rene ved å slikke dem med den lange tungen. Under tærne og på tuppen av halen sitter fine lameller som hefter på nesten alt, også loddrett glass.

Arten ble beskrevet i 1866 og var i mer enn hundre år bare kjent fra noen få museumsdyr. Mange trodde den var utdødd, helt til den ble gjenfunnet i 1994. I dag er den en av de vanligste gekkoene i terrarier over hele verden, og alle dyr i handelen stammer fra oppdrett. Den har hett *Rhacodactylus ciliatus* mesteparten av tiden og fikk det gamle slektsnavnet sitt *Correlophus* tilbake i 2012.

Den blir 18-25 cm inkludert hale og veier 35-55 g som voksen. Fargene spenner fra gråbrun via oliven og rødbrun til gul og oransje, og i fangenskap er det avlet fram et hav av tegninger, for eksempel harlekin, dalmatiner og flammemønstre. Halen kan kastes av hvis dyret blir redd eller klemt, og den vokser aldri ut igjen. Mange voksne dyr i naturen er haleløse, og det plager dem ikke, men det er en god grunn til aldri å ta tak i halen.

Det er en rolig og robust art som ikke krever varmelamper eller levende fôr hver dag. Til gjengjeld må man respektere at den er et nattaktivt springdyr som helst vil se på verden fra en gren.

Utbredelse og leveområde

Arten finnes bare på Ny-Caledonia i det sørvestlige Stillehavet. Den lever i den sørlige delen av hovedøya Grande Terre, blant annet ved Rivière Bleue, i Pourina-dalen og på fjellene Koghis og Ouin, og på Île des Pins sør for hovedøya. Det er også bestander på Belep-øyene nord for Grande Terre, og den er nylig funnet ved Néhoué i nord.

Utbredelsen er liten og oppsplittet. Det samlede området arten forekommer i, anslås til knapt 6.000 km², men den bebor bare omtrent 44 km² av det. Funn utenfor Ny-Caledonia på kartet stammer fra dyr i fangenskap eller feilregistreringer.

> **Naturlig utbredelse:** Ny-Caledonia.

LEVEOMRÅDE

Gekkoen lever i fuktig skog fra omtrent 150 til 1.000 meters høyde: kystskog, tett regnskog og fjellskog. Om dagen gjemmer den seg i hulrom i trestammer, i sprekker og i tett løv, og om natten søker den føde oppe i kronene og de lavere buskene.

Klimaet er subtropisk og mildt, ikke tropisk varmt. Om sommeren ligger temperaturen typisk mellom 22 og 28 °C, og om vinteren kan nettene i fjellene falle til under 15 °C. Luften er fuktig, og det faller dugg og regn om natten, mens løvet tørker opp i løpet av dagen. Det mønsteret av fuktige netter og tørrere dager er det man skal etterligne i terrariet.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr skal ha et høyt terrarium på minst 45 × 45 × 60 cm (lengde × bredde × høyde), og større er alltid bedre. Et par eller en liten gruppe skal ha minst 60 × 45 × 90 cm. Høyden er viktigere enn bunnarealet, fordi gekkoen lever oppe i grenene. Ungdyr trives best i et mindre terrarium eller en faunaboks, der de enkelt finner fôret, og flyttes opp når de veier omtrent 10-15 g.

Innred med mange skrå og vannrette greiner, korkrør og korkbark i ulike høyder, slik at dyret kan hoppe og klatre. Levende eller kunstige planter med store blader, for eksempel gummitre, pothos og bromelier, gir skjul og holder på fuktigheten. Lag gjerne en tett beplantet sone øverst, der gekkoen kan sove i løvet om dagen.

Som bunnsubstrat fungerer en fuktig blanding av kokosjord, jord uten gjødsel og litt sphagnum, gjerne som bioaktiv bunn med spretthaler og skrukketroll. Unngå fin sand og løse barkbiter, som dyret kan svelge ved et uhell. Terrariet skal ha god ventilasjon, helst med nettåpninger både nederst og i toppen, slik at luften ikke blir stillestående og muggen.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn Les mer: Fôrdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Correlophus ciliatus er glad i vanlig romtemperatur. Om dagen skal det være 22-26 °C i terrariet, og et lite område øverst kan gjerne nå 26-28 °C. Om natten kan temperaturen falle til 18-21 °C, og et fall på et par grader er sunt.

Varme er den største faren for arten. Over 28 °C blir den stresset, og lengre tid ved 30 °C eller mer kan drepe den. Sett derfor terrariet bort fra sørvendte vinduer, og hold øye med temperaturen på varme sommerdager. I de fleste norske hjem er ekstra varme unødvendig. Er det kaldt om vinteren, kan en svak varmematte på siden eller en lav varmepære styrt av en termostat gi det som mangler. Mål alltid med et digitalt termometer både øverst og nederst.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal svinge slik den gjør i regnskogen. Spray terrariet grundig med lunket vann om kvelden, slik at fuktigheten stiger til 70-80 % eller mer, og gjerne lett igjen om morgenen. I løpet av dagen skal den falle til omtrent 50-60 %, slik at bunnen og greinene kan tørke opp. Konstant våte forhold gir mugg, sopp og hudproblemer.

Gekkoen drikker dråper fra blader og glass og bruker sjelden en vannskål, men sett likevel fram en lav skål med friskt vann, som byttes daglig. Et hygrometer viser om rytmen holder. En automatisk fukter kan være til hjelp, men ventilasjonen må da være ekstra god.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er aktiv i skumringen og om natten og kan leve uten UVB når den får tilskudd av D3-vitamin gjennom fôret. Erfaring viser likevel at et svakt UVB-lys gjør dyrene mer aktive og gir en sikrere kalkomsetning, og det anbefales i dag. Bruk et UVB-rør til skyggedyr (Ferguson-sone 1), for eksempel et T5-rør på 5-7 %, montert over nettlokket på den ene siden av terrariet, slik at UV-indeksen høyst er omtrent 1-2 på de øverste greinene. Det skal alltid være skygge i resten av terrariet.

Ha lyset på 12 timer om dagen om sommeren og 10-11 timer om vinteren, gjerne styrt av en tidsbryter. Bruk ikke sterke spotlamper eller farget nattlys. Om natten skal det være mørkt.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Grunnfôret er en ferdigblandet pulverkost til fruktetende gekkoer, som røres ut med vann til en tykk grøt. Kvalitetsprodukter som Pangea og Repashy er utviklet nettopp for denne arten og inneholder frukt, protein, kalk og vitaminer i riktig forhold. Server en liten skål 3 ganger i uken til voksne dyr og annenhver dag til ungdyr, og ta ut rester etter et døgn. Skålen kan med fordel sitte på en holder høyt oppe.

Gi dessuten levende insekter 1-2 ganger i uken: sirisser, gresshopper, dubia-kakerlakker eller voksmøllarver som godbit. Insektene skal være mindre enn avstanden mellom dyrets øyne og pudres med kalk med D3-vitamin. De fleste gekkoer elsker jakten, og den holder dem i form.

Frisk moden frukt som banan, mango, fiken og papaya kan gis av og til som godbit, men skal ikke være hovedfôret, fordi den har for lite kalk. Unngå sitrusfrukter.

ATFERD OG HÅNDTERING

Correlophus ciliatus er rolig og kan bli ganske tam, men den er ikke et kjæledyr som skal håndteres hver dag. Mange dyr er springende, især som unge, og hopper fra hånd til hånd. Sitt lavt når du holder den, gjerne på gulvet eller over en seng, og la den gå fritt fra hånd til hånd i stedet for å holde fast. Ta aldri tak i halen. Korte økter på 5-10 minutter et par ganger i uken er rikelig, og nye dyr skal få et par uker i fred til å falle til ro.

Hanner må aldri holdes sammen, fordi de slåss. En hann kan holdes med en eller flere hunner, og hunner kan som regel gå sammen hvis det er plass og mange skjul. Hold øye med bitt og manglende haler, og skill dyrene hvis det er uro. Holdt alene trives arten fint. Om dagen sover gekkoen ofte i løvet og blir først aktiv når lyset slukkes. Den kan kvitre eller bjeffe svakt når den føler seg truet.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kan kjennes fra omtrent 4-6 måneders alder, når de har en tydelig bule med to hemipenis-lommer ved halerota og en rekke porer foran kloakken. Sikker kjønnsbestemmelse krever en lupe og et dyr på minst 10-15 g. Hannene er kjønnsmodne tidlig, men hunner bør først settes i avl når de er minst 18 måneder gamle og veier 40 g eller mer. Unge, lette hunner blir tappet for kalk og kan få varige skader.

PARRING

Avlssesongen følger dagslengden og varmen og varer typisk åtte til ni måneder fra våren. Sett hannen sammen med hunnen i terrariet hennes og hold øye, især de første nettene. Paringen kan virke voldsom, fordi hannen biter hunnen i nakken, og det kan oppstå små skrammer. En enkelt paring kan være nok til flere kull, fordi hunnen kan lagre sædceller i månedsvis, så hannen kan godt flyttes ut igjen etter en til to uker.

Gi hunnen en hvileperiode på to til tre måneder om vinteren, der hun går alene ved litt lavere temperatur og kortere dager. Det gir henne tid til å bygge opp kalkreservene igjen.

EGGLEGGING OG KULL

Omtrent 30-45 dager etter paringen legger hunnen sitt første kull på nesten alltid to egg, og deretter et nytt kull hver fjerde til sjette uke resten av sesongen. Det blir typisk 5-9 kull i året. Eggene er hvite, lærartede og omtrent 2 cm lange.

Sett en eggleggingskasse med fuktig sphagnum eller kokosjord i terrariet, for eksempel en plastboks på 20 × 15 cm med et hull i lokket. Ellers graver hunnen eggene ned i bunnen under en plante. Hold øye med kalklommene hennes, de små hvite posene i ganen, som skal være synlige. Gi henne rikelig med kalk og insekter gjennom hele sesongen, og stopp avlen hvis hun går markant ned i vekt.

INKUBASJON

Flytt eggene forsiktig til en liten boks med fuktig perlitt, vermikulitt eller et kunstig substrat som HatchRite, uten å vende dem. Legg dem halvt ned i substratet og merk oversiden med en blyant. Boksen skal ha et par små luftehull og stå ved 22-26 °C. Romtemperatur kan være nok, ellers brukes en rugemaskin.

Ved 25-26 °C klekkes eggene etter omtrent 60-70 dager, og ved 22 °C kan det ta opptil 120 dager. Over 28 °C dør fostrene lett. Egg som faller sammen og blir gule eller muggne, er som regel ikke befruktet. La dem ligge til du er sikker, og fjern dem først når de tydelig er døde.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene veier omtrent 1,5-2 g ved klekking og skifter hud i løpet av det første døgnet. Flytt dem til en liten faunaboks med tørkepapir eller sphagnum, et par greiner og en plante, og spray daglig. De lever av plommen de første dagene og begynner å spise etter tre til fem dager.

Gi den samme pulverkosten som de voksne og små sirisser som er pudret med kalk med D3-vitamin, tre til fire ganger i uken. Hold ungene enkeltvis eller i små grupper av samme størrelse, og skill dem straks hvis en halter etter eller mangler halen. Vei dem annenhver uke. Unger vokser jevnt og veier omtrent 10-15 g etter fem til seks måneder og er utvokste etter halvannet til to år.

Helse og vanlige feil

Correlophus ciliatus er hardfør, og de fleste problemene skyldes for mye varme eller feil fôr. De typiske feilene er:

- Varme over 28 °C, for eksempel i et terrarium ved et vindu om sommeren. Det gir stress, manglende appetitt og i verste fall døden.
- For lite kalk og D3-vitamin, især hos unge dyr og avlshunner. Det gir benskjørhet med bløte kjever, krumme lemmer og skjelvinger. Bruk en god ferdigkost og pudre insektene.
- Konstant våt bunn og dårlig ventilasjon, som gir sopp, mugg og hudproblemer.
- Hudrester som sitter fast på tær og halespiss. Gi et fuktig skjul, og løsne restene forsiktig med lunket vann.
- Floppy tail, der halen velter inn over kroppen når dyret henger med hodet ned på glasset. Mange greiner og planter, slik at dyret ikke sover på glasset, forebygger det.
- Tapte haler etter håndtering eller slagsmål. Det er ikke farlig, men halen vokser ikke ut igjen.

Et sunt dyr har klare øyne, en fyldig halerot og et godt grep. Kontakt veterinær med erfaring på krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser i flere uker eller ser slapp ut.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.